

Kansalaisaloite ”Kaikki metsästysraudat kiellettävä lailla”

Suomen riistakeskus kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja tulla kuulluksi asiassa tehdyn kansalaisaloitteen tiimoilta.

Suomen riistakeskus pitää kansalaisaloitteessa esitettyä metsästysrautojen käyttökieltoa perusteettomana. Toteutuessaan kielto vaikeuttaisi merkittävästi haitallisen vieraslajin minkin sekä viime vuosina enenevässä määrin aivan eteläistä Suomea myöten asujaimistolle vahinkoja aiheuttaneen näädän kantojen säätelylle. Erityisesti minkin pyyntipaineen vähenemisen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja alkuperäislajien elinedellytyksiin voisivat olla erittäin kielteiset. Rautakielto käytännössä lopettaisi myös ympäristöhallinnon Helmi ohjelman osana käynnistyneen Helmi-vieraspetohankkeen, jossa pyynti on kohdistettu arvokkaille lintuvesille.

Hetitappavilla raudoilla pääasiassa pyydetävät lajit ovat minkki ja näättä. Muille sallituille lajeille rautoja käytetään satunnaisesti tai vahinkojen esto tarkoituksessa. Vuositasolla Suomessa pyydetään Luonnonvarakeskuksen tilastojen perusteella 40 000 - 50 000 minkkiä ja 15 000 - 30 000 näättä, näistä suurin osa raudoilla. Käytännössä yhtä tehokasta pyyntimuotoa ei minkille tai näädälle ole olemassa. Minkkiä pyydetään haasteellisesti saavutettavilla kohteilla vesistöjen äärellä, esimerkiksi luodoilla ja virtaavien vesistöjen varsilla. Jokapäiväistä tarkistamista vaativien elävänä pyytävien laitteiden käyttö on laaja-alaisesti käytännössä mahdotonta. Loukkujen kokeminen tapahtuu pääosin henkilöautoilla. Pyyntin säätelyssä tuleekin huomioida päivittäisen matkustamisen kustannukset ja ympäristövaikutukset, sekä pyyntiä suorittavien henkilöiden motivaation ylläpitäminen. Koiralla tapahtuva pyynti on paikallisesti tehokasta, mutta sen osuus minkki- tai näätäsaaliista on pieni ja siten merkitys kantojen säätelyssä vähäinen. Näädän osalta koirapyynti on Etelä-Suomen olosuhteissa lähes mahdotonta.

Hetitappavien rautojen historia ulottuu Suomessa 1980-luvun alkupuolelle, jolloin Conibear -tyyppiset eli jousiviritteiset sankarauдат alkoivat yleistyä. Rautoja asennettiin muualta maailmasta saadun mallin mukaisesti esimerkiksi suojaamattomana minkkien käyttämille kulkuaukoille. Neuvonnan myötä suojat yleistyivät, vaikkakin ne olivat ensin malliltaan sellaisia, joissa raudat olivat heti sisäänmenoaukolla ja siis käytännössä suojaamatta. Metsästäjäorganisaatioiden neuvonnan myötä pidemmät ja vankemmat suojaputket yleistyivät parissa vuosikymmenessä. Suojusputkessa raudat ovat sijoitettuna kauemmaksi suuaukolta, jolloin niihin ei helposti ulotu esimerkiksi koiran tai karhun tassu. Hetitappavien rautojen käyttö on siis ohjautunut turvallisempaan suuntaan. Viime vuosikymmenenä on tullut tarjolle kaupallisia malleja, joissa suojuks on osa pyyntilaitetta. Esimerkiksi kotimaisissa Jalmari-merkkisissä raudoissa isku on huomattavasti Conibear -tyyppisiä voimakkaampi ja suuntautuu siten, että isku

kohdistuu pään ja niskan alueelle tappaen minkin välittömästi. Uudemmissa malleissa turvallisuus ja tehokkuus on huomioitu aina sisäänmenoaukkoa myöten. Edellä mainitun lisäksi nykyisessä lainsäädännössä on säädetty raudat asetettaviksi siten, ettei niistä aiheudu vaaraa ihmisille eikä muille kuin pyydystettäville eläimille, sekä määräys niiden kyvystä tapaa saalis välittömästi sekä huoltotoimenpiteistä. Suhteessa käytössä olevien pyydysrautojen määrään ongelmia on aiheutunut vähän. Ilmi tulleissa tapauksissa on perusteltua epäillä, että vahingot ovat aiheutuneet välineillä, joita ei ole asetettu pyyntiin nykyisten säädösten mukaisesti.

Ratkaisu ja perustelut

Turvallisemman ja tehokkaamman pyydysrautojen käytön takia Suomen riistakeskus pitää tarpeellisenä täsmentää lainsäädäntöä rautojen suojaamisen osalta. Asiantilan korjaamiseksi on lausuntokierroksella ollut asetusmuutosesitys, jossa rautojen suojaamiseen ja niiden asettamiseen liittyviä kohtia on täsmennetty. Suomen riistakeskus on antanut luonnokseen lausunnon. Lausunnossaan riistakeskus on hyödyntänyt vuosikymmenten ajalta käytännön pyyntitilanteissa saatua vahvaan kokemukseen pohjautuvaa osaamista ja tutkimuksiin perustuvaa tietämystä. Suomen riistakeskus esittää rautojen suojan kulkuaukon kooksi 80 mm ja selkeää kirjausta suojakotelon käyttämisen pakollisuudesta. Suomen riistakeskuksen lausunnon mukainen asetusmuotoilu parantaisi rautapyyntin turvallisuutta nykyisestä mahdollistaen edelleen riittävän tehokkaan hetitappavien rautojen käytön minkin ja näädän pyynnissä. Tavoitteena on kantojen säätelylle välttämätön minkin ja näädän rautapyyntin jatkuminen, siten että rautapyynti ei aiheuta viime vuosina ilmenneitä ongelmia. Riistakeskuksen lausunnossaan esittämät parannukset ovat käytäntölähtöisiä ja realistisesti toteutettavissa olevia toimia suhteessa tällä hetkellä metsästäjillä käytössä olevaan kalustoon.